

עולם הערבים והאסלאם

(לבתי ספר עבריים)

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	מבוא להכרת האסלאם	—	(15x2)	—	30 נקודות
פרק שני	—	מדינות האזור	—	(15x2)	—	30 נקודות
פרק שלישי	—	עידן האימפריות — מושגים	—	(10x2)	—	20 נקודות
פרק רביעי	—	סוריה ולבנון — מושגים				

או

ירדן, ערב הסעודית ומדינות

המפרץ — מושגים	—	(10x2)	—	20 נקודות
סה"כ	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) הקפד על כתב יד ברור וקריא.

(2) לאחר סיום הבחינה וטרם מסירתה למשגיח, בדוק אותה שנית.

(3) המלצה לחלוקת זמן: שעה וחצי — לפרקים הראשון והשני

חצי שעה — לפרקים השלישי והרביעי

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון — מבוא להכרת האסלאם (30 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 15 נקודות).

מחמד וראשית האסלאם

1. מחמד בּמֶכָה

תאר את יחסם של אנשי מֶכָה כלפי מחמד ומאמיניו בשנים 610-622. בתשובתך הסבר את השינוי שחל ביחס כלפי מחמד לאורך תקופה זו, והסבר מה הייתה התוצאה של יחס זה.

2. מחמד באל-מדינה

מה הייתה הפעולה החשובה ביותר של מחמד לגיבוש החברה באל-מדינה? תאר אותה, והסבר את חשיבותה. תאר קרב חשוב אח של מחמד שהתרחש לאחר ההג'רה לאל-מדינה.

התפתחות דת האסלאם

3. הקוראן וההלכה

לפניך פסוק מן הקוראן. הסבר איזה ערך בא לידי ביטוי בפסוק זה, ומה מעמדו של ערך זה באסלאם. "ישאלוך על מה יוציאו ממון. אמור, כל הטוב אשר תוציאו, יינתן להורים ולקרובי המשפחה וליתומים ולנזקקים ולהלך בדרכים. כל טוב אשר תעשו, אלוהים ידעהו." (סורה 2, הפרה, 215)

תאר ערך נוסף באסלאם שזכה למעמד דומה.

4. השיעה — קרב כרבלא

מהו קרב כרבלא? הסבר שלושה עקרונות של השיעה שעוצבו בהשפעת קרב זה.

פרק שני — מדינות האזור (30 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 5-8 (לכל שאלה — 15 נקודות).

איראן

5. המהפכה באיראן ושלטון ח'ומייני

תאר שתי סיבות לפרוץ המהפכה האסלאמית באיראן, והסבר שניים מן ההישגים של מהפכה זו בזמן שלטון ח'ומייני.

6. איראן לאחר מות ח'ומייני

תאר את מעמדו המיוחד של ח'ומייני בתקופה שהיה מנהיג איראן, והסבר מהי הבעיה שנוצרה לאחר מותו.

תאר בעיה אחת נוספת בתחום מדיניות הפנים באיראן שנוצרה לאחר מות ח'ומייני.

טורקיה

7. הכמאליזם ותפקיד הצבא במדינה

ב־15 ביולי 2016 נעשה בטורקיה ניסיון הפיכה, אך ניסיון זה נכשל. קרא את הקטע שלפניך שעוסק בניסיון זה, וענה על השאלה שאחרינו.

מבחינת תומכיו של הנשיא [ארדואן], לא מדובר רק במעצרי תומכים בהפיכה או ב"ניקוי הווירוס" – תומכי המטיף פתהוללה גולן, כפי שהגדיר אותם הנשיא – משדרת השלטון; זהו מהלך ברור להורדת הצבא ממעמדו בחברה הטורקית, אחת ולתמיד. שלושם, בהוראת הממשלה, השמיעו הרמקולים של כל המסגדים בטורקיה תפילה שנאמרת בדרך כלל לזכר חיילים שנהרגו במלחמה; הפעם היא נאמרה לזכרם של אזרחים שנהרגו על ידי הצבא. "להם יש רובים וטנקים, לנו יש אמונה", הצהיר ארדואן.

(פפר, א'. "ניסיון ההפיכה זעזע את טורקיה, וגם בני המיעוטים משלמים את המחיר", הארץ, 19/7/2016)

תאר בקצרה שלושה מן העקרונות של כמאל אטאטורק.

הסבר מדוע פעל צבא טורקיה לשימור עקרונות אלה (שים לב — אין לתאר את מהלכן של ההפיכות בעבר).

לדעתך, האם פעולות אלה של הצבא היו מוצדקות?

מצרים

8. שלטון הנשיא אנואר אל־סאדאת

הסבר שתי סיבות למדיניות האִנְפֶּתָאח שנקט אנואר אל־סאדאת, והסבר את הקשר של מדיניות זו ל"מהפכה הירוקה".

פרק שלישי — עידן האימפריות — מושגים (20 נקודות)

כתוב בקצרה על שניים מן המושגים 9-13 (לכל מושג — 10 נקודות).

9. בְּרִמְכִים

10. אֶל-בְּרִיד וְאֶל-אֶחָ'בָּאֵר

11. פְּרָמָאן (באמפריה העות'מאנית)

12. אֶמְצָאֵר

13. שוּרָא

פרק רביעי — סוריה ולבנון

א וירדן, ערב הסעודית ומדינות המפרץ — מושגים

(20 נקודות)

בחר ב**אחד** משני הנושאים שלפניך, וכתוב בקצרה על שניים מן המושגים בנושא שבחרת (אין לענות על מושגים משני הנושאים, לכל מושג — 10 נקודות).

נושא א': סוריה ולבנון

14. מוסד הנשיאות הסורי

15. עלווים

16. חאפז אל-אסד

17. רפיק אל-חרירי

18. מלחמת האזרחים בלבנון (1975)

נושא ב': ירדן, ערב הסעודית ומדינות המפרץ

19. האמיר עבדאללה בן חוסיין (הראשון)

20. הפלסטינים בירדן

21. הוהאבים (בערב הסעודית)

22. מלחמת איראן-עיראק (1980-1988)

23. מלחמת המפרץ (1991)

בהצלחה!